

ГЛОБАЛЬНІ ТРЕНДИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

**КИЇВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТУ
імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

185 РОКІВ

**ІНСТИТУТУ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

75 років

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ГЛОБАЛЬНІ ТРЕНДИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

МОНОГРАФІЯ

Київ
 VADEX
2020

TARAS SHEVCHENKO
NATIONAL UNIVERSITY OF KYIV

GLOBAL TRENDS OF INTERNATIONAL RELATIONS

MONOGRAPH

Kyiv
 VADEX
2020

УДК 327:339.9
Г54

Рекомендовано до друку
Вченою радою Інституту міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 9 від 5 травня 2020 р.)

Всі права застережені. Розповсюдження і тиражування без
офіційного дозволу видавництва заборонено.

Рецензенти:

д.політ.н., проф. **В. П. Горбатенко**
(Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України);
д.філос.н., проф. **М. А. Ожеван**
(Національний інститут стратегічних досліджень);
д.політ.н., проф. **О. В. Шевчук**
(Чорноморський національний університет імені Петра Могили).

Г54   **Глобальні** тренди міжнародних відносин. Монографія.
– К. : Вадекс, 2020. – 524 с.

ISBN 978-966-9725-65-3

Монографія присвячена дослідженню концептуальних і прикладних аспектів глобальних трендів міжнародних відносин у ретроспективному і проспективному форматі, аналізу впливу глобальних процесів на основні сфери міжнародної взаємодії, зокрема на політичну, економічну, безпекову, технологічну, енергетичну, гуманітарну, суспільну, кліматичну, з'ясуванню стратегічних ризиків потужності міжнародних акторів, розгляду прогностичних трендів міжнародних відносин. Монографія розрахована на науковців, дослідників міжнародних відносин, фахівців з глобального розвитку, парламентарів, урядовців, співробітників дипломатичних установ, аналітиків, а також студентів, які навчаються за спеціальностями «Міжнародні відносини», «Країнознавство», «Міжнародні комунікації», «Міжнародний бізнес», «Міжнародні економічні відносини», «Міжнародне право».

УДК 327:339.9

ISBN 978-966-9725-65-3

© Інститут міжнародних відносин
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка, 2020

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	9
ГЛАВА 1. Ретроспективний контекст глобальних трендів міжнародних відносин (Коппель О. А., Пархомчук О. С.).....	19
ГЛАВА 2. Сучасний концепт глобальної геополітики (Федуняк С. Г.).....	59
ГЛАВА 3. Перспективні тренди розвитку сучасних міжнародних відносин (Погорська І. І.).....	83
ГЛАВА 4. Неформальні міжнародні організації у процесах глобального управління (Сергійчук В. І., Чекаленко Л. Д.)....	106
ГЛАВА 5. США: «Decline» з потенціалом «Come Back» (Погорська І. І.).....	141
ГЛАВА 6. Європа: виклик глобальної потужності (Копійка В. В.).....	165
ГЛАВА 7. Переосмислення міжнародної сили РФ (Брусиловська О. І.).....	194
ГЛАВА 8. Стратегічні пріоритети міжнародної безпеки: виклики і перспективи (Мінгазутдінов І. О., Мінгазутдінова Г. І.).....	227
ГЛАВА 9. Тенденції державно-приватного партнерства у сфері кібербезпеки (Фролова О. М.).....	251
ГЛАВА 10. Економічний вимір глобальних трендів міжнародних відносин (Татаренко Н. О.).....	284
ГЛАВА 11. Модернізація у сфері кліматичних змін і кліматичної дипломатії (Тихомирова Є. Б.).....	320
ГЛАВА 12. Медійна складова кліматичної дипломатії (Шевченко О. В.).....	354

ГЛАВА 13. Тренди енергетичного розвитку: міжнародний вимір (Піпченко Н.О., Рижков М.М.).....	377
ГЛАВА 14. Трансформації суспільної сфери у сучасних міжнародних відносинах (Даниленко С. І., Добржанська О. Л.).....	399
ГЛАВА 15. Глобальна гуманітарна криза: проблеми і рішення (Кучмій О. П.).....	437
ГЛАВА 16. Якісні зміни трендів технологічного розвитку (Фесенко М. В.).....	460
ГЛАВА 17. Міжнародні відносини у прогностичних версіях провідних дослідницьких центрів (Макаренко Є. А.).....	487
ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ.....	518

CONTENT

PREFACE	9
CHAPTER 1. Retrospective context of global trends of international relations (Koppel O., Parkhomchuk O.).....	19
CHAPTER 2. Modern concept of global geopolitics (Fedunyak S.).....	59
CHAPTER 3. Prospective trends in the development of modern international relations (Pogorska I.).....	83
CHAPTER 4. Non-formal international organizations during global governance (Sergiychuk V., Chekalenko L.).....	106
CHAPTER 5. The USA: ‘decline’ with ‘come back’ potential (Pogorska I.).....	141
CHAPTER 6. Europe: the challenge of global power (Kopiika V.).....	165
CHAPTER 7. Rethinking the international power of the Russian Federation (Brusylovska O.).....	194
CHAPTER 8. Strategic priorities of international security: challenges and prospects (Mingazutdinov Ih., Mingazutdinova G.).....	227
CHAPTER 9. Trends of public-private partnership in cybersecurity (Frolova O.).....	251
CHAPTER 10. Economic dimension of global trends in international relations (Tatarenko N.).....	284
CHAPTER 11. Modernization in the field of climate changes and climate diplomacy (Tykhomyrova E.).....	320
CHAPTER 12. Media component of climate diplomacy (Shevchenko O.).....	354

CHAPTER 13. Trends of energy development: the international dimension (Pipchenko N., Ryzhkov M.).....	377
CHAPTER 14. Transformations of the public sphere in contemporary international relations (Danylenko S., Dobrzhanska O.).....	399
CHAPTER 15. Global humanitarian crisis: problems and solutions (Kuchmiy O.).....	437
CHAPTER 16. Qualitative changes in trends of technological development (Fesenko M.).....	460
CHAPTER 17. International relations in prognostic versions of leading research centers (Makarenko Ie.).....	487
INFORMATION ABOUT THE AUTHORS	521

ГЛАВА 6

ЄВРОПА:

ВИКЛИК ГЛОБАЛЬНОЇ ПОТУЖНОСТІ

Копійка В. В.

Незважаючи на зростаючу взаємозалежність процесів глобального світового розвитку, фактор недостатньо ефективної адаптації акторів міжнародних взаємодій до стратегічних викликів сучасності та фрагментарний характер багатосторонності ускладнюють розвиток колективних підходів, спрямованих на досягнення пріоритету гармонійної коєкзистенції й мирного вирішення проблем, де стратегічний потенціал «м'якої» сили Європи міг би послугувати людству у якості креативного імперативу його організації та розвитку.

Світ для затишної Європи стає все складнішим і менш впевненим: спостерігається стійке падіння владних потужностей та повноважень традиційних лідерів, союзницьких структур та соціальних цивілізаційних взаємозв'язків як опор міжнародно-політичної еволюції. Стратегічне зростання старих азіатських конкурентів, особливо Китаю, водночас є й зростанням партнерів в глобальній економіці та міжрегіональних інфраструктурних проектах, що змінюють у перспективі геополітичні ландшафти та потребують створення нових (чи оновлених) переговорних формацій та систем узгодження стратегічних інтересів.

Зростання політичної напруженості та конфлікти на Близькому Сході, в Африці та, можливо, в Азії в паралельному зсуві у підході США до організації власної національної безпеки, кооптують ймовірності розгортання геополітичного театру подій навколо Росії, Китаю та провідних держав

імміграція. Зрештою, вивести на міжнародну арену нову модель економічного та соціального розвитку, більш збалансовану та справедливу, щоб допомогти визначити новий світовий порядок.

За своєю політичною та історичною традицією Європа, мабуть, є одним з найкращих акторів, які могли б це зробити. Тому у будь-якому випадку відносини ЄС з глобальним світом повинні змінюватися, модернізуватися та адаптуватися до нової ситуації ХХІ ст. Стратегічні варіанти дії єдиної Європи мають характеризуватися визначенням фарватеру варіативних позицій та заходів, що поєднують внутрішній та зовнішній виміри його розвитку, враховуючи синергетику світового простору, що структурується.

Примітка: За підтримки програми Еразмус+ Європейського Союзу в межах проекту Центру досконалості Жана Моне №611625-EPP-1-2019-1-UA-EPPJMO-CoE «Поглиблений розвиток європейських студій в Україні: міждисциплінарний підхід».

Підтримка Європейською Комісією створення цієї публікації не передбачає підтримку її змісту, який відображає думку тільки авторів, і Комісія не може нести відповідальність за будь-яке використання інформації, яка тут міститься.

Література

1. Dehousse Renaud et Rozenberg Olivier (2015). Programme législatif: la Commission est-elle en train de scier la branche sur laquelle elle est assise?, blog MAE/ URL: <https://maeeurope.wordpress.com/2015/01/10/programme-legislatif-la-commission-est-elle-en-train-de-scier-la-branche-sur-laquelle-elle-est-assise/>.

2. Timbeau Xavier (ed..) A Diverging Europe on the Edge, Revue de l'OFCE, 2015.

3. Dehousse Renaud et Rozenberg Olivier Programme législatif: la Commission est-elle en train de scier la branche sur laquelle elle est assise? blog MAE. URL: <https://maeeurope.wordpress.com/2015/01/10/programme-legislatif-la-commission-est-elle-en-train-de-scier-la-branche-sur-laquelle-elle-est-assise/>.

4. Chalmers Damian and Chaves Mariana «EU Law-Making and the State of European Democratic Agency», in Olaf Cramme and Sara B. Hobolt (eds), Democratic Politics in a European Union under Stress? Oxford: Oxford University Press, 2015. – P. 155-178.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ

Брусилівська О. І., доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних відносин Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова.

Даниленко С. І., доктор політичних наук, доцент, завідувач кафедри міжнародних медіакомунікацій і комунікативних технологій Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Добржанська О. Л., кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародної інформації Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Копійка В. В., доктор політичних наук, професор, експерт Центру досконалості Жана Моне, директор Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Коппель О. А., доктор історичних наук, професор, професор кафедри міжнародних відносин і зовнішньої політики Інституту міжнародних відносин Київського університету імені Тараса Шевченка.

Кучмій О. П., кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародної інформації Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Макаренко Є. А., доктор політичних наук, професор, професор кафедри міжнародних медіакомунікацій і комунікативних технологій Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Мінгазутдінов І. О., кандидат історичних наук, доцент, заступник директора з науково–педагогічної роботи Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Мінгазутдінова Г. І., кандидат історичних наук, науковий співробітник Історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Пархомчук О. С., доктор політичних наук, професор, професор кафедри міжнародних відносин і зовнішньої політики Інституту міжнародних відносин Київського університету імені Тараса Шевченка.

Піпченко Н. О., доктор політичних наук, експерт Центру досконалості Жана Моне, професор кафедри міжнародної інформації Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Погорська І. І., доктор політичних наук, старший науковий співробітник Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Рижков М. М., доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародної інформації Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Сергійчук В. І., доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії світового українства Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Татаренко Н. О., кандидат економічних наук, професор, незалежний експерт-аналітик.

Тихомирова Є. Б., доктор політичних наук, професор, професор кафедри міжнародних комунікацій та політичного аналізу, Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Федуняк С. Г., доктор політичних наук, професор, професор кафедри міжнародних відносин Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Фесенко М. В., доктор політичних наук, провідний науковий співробітник, старший науковий співробітник Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України».

Фролова О. М., кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародної інформації Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Чекаленко Л. Д., доктор політичних наук, професор, професор кафедри історії світового українства Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Шевченко О. В., кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних медіакомунікацій та комунікативних технологій Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

Brusylovska Olga, Doctor of Political Sciences, Professor, Head of the Department of International Relations, Odessa I. I. Mechnikov National University.

Chekalenko Lyudmyla, Doctor of Political Sciences, Professor, Chair of World Ukrainian History, Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Danylenko Serhii, Doctor of Political Sciences, Associate Professor, Head of the Chair of International Media Communication and Communication Technologies of the Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Dobrzhanska Olena, PhD in Political Sciences, Associate Professor, Chair of International Information of the Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Fedunyak Sergii, Doctor of Political Sciences, Professor, Chair of International Relations, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University.

Fesenko Mykola, Doctor of Political Sciences, Senior Research Fellow, Leading Research Fellow of the State Institution «Institute of World History of the National Academy of Sciences of Ukraine».

Frolova Oksana, PhD in Political Sciences, Associate Professor, Chair of International Information of the Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Kopiika Valerii, Doctor of Political Sciences, Professor, Expert of the Jean Monnet Centre of Excellence, Director of the Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Koppel Olena, Doctor of Historical Sciences, Professor, International Relations and Foreign Policy Chair of the Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Kuchmiy Olena, PhD in Political Sciences, Associate Professor, Chair of International Information of the Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Makarenko Ievgeniia, Doctor of Political Sciences, Professor, Chair of International Media Communication and Communication Technologies of the Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Mingazutdinov Ihor, PhD in History, Associate Professor, Vice-Director for Scientific and Pedagogical Activities of the Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Mingazutdinova Galina, PhD in History, Researcher at the History Faculty, Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Parkhomchuk Olena, Doctor of Political Sciences, Professor, International Relations and Foreign Policy Chair of the Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Pipchenko Nataliya, Doctor of Political Sciences, Professor, Expert of the Jean Monnet Centre of Excellence, Chair of International Information of the Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Pogorska Iryna, Doctor of Political Sciences, Senior Research Fellow, Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Ryzhkov Mykola, Doctor of Political Sciences, Professor, Head of the Chair of International Information of the Institute of

International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Serhiyuk Volodymyr, Doctor of Historical Sciences, Professor, Head of the Chair of World Ukrainian History, Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Shevchenko Olena, PhD in Political Sciences, Associate Professor, Chair of International Media Communication and Communication Technologies of the Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Tatarenko Nataliia, PhD in Economic Sciences, Professor, Independent Expert.

Tykhomyrova Evgenia, Doctor of Political Sciences, Professor, Chair of International Communications and Political Analysis, Lesya Ukrainka Eastern European National University.

Наукове видання

Авторський колектив:

Брусиловська О. І.	Мінгазутдінов І. О.	Татаренко Н. О.
Даниленко С. І.	Мінгазутдінова Г. І.	Тихомирова Є. Б.
Добржанська О. Л.	Пархомчук О. С.	Федуняк С. Г.
Копійка В. В.	Піпченко Н. О.	Фесенко М. В.
Коппель О. А.	Погорська І. І.	Фролова О. М.
Кучмій О. П.	Рижков М. М.	Чекаленко Л. Д.
Макаренко Є. А.	Сергійчук В. І.	Шевченко О. В.

ГЛОБАЛЬНІ ТРЕНДИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

МОНОГРАФІЯ

Друкується за авторською редакцією

ISBN 978-966-9725-65-3

Підписано до друку 07.07.2020 р.
Формат 60x84/16. Гарнітура Times New Roman. Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 30,46. Тираж 300 пр.
Зам. № 338/20

Видавець ТОВ «ВАДЕКС»
04074, м. Київ, вул. Бережанська 9
тел. 067 502-22-42
сайт: <http://vadex.com.ua/>

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру України
суб'єктів видавничої справи ДК № 4285 від 27.03.2012 р.